

Tovább Mészáros Károly útján... Visszatekintés 2007–2017

(Going on the Road Laid down by Károly Mészáros
Retrospection 2007–2017)

Lett Béla*

Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar
Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet

Kivonat

Mészáros Károly professzor halálának évfordulós tiszteletadásán visszatekintünk az elmúlt 10 évben megtett útra. Sikeres oktatási-kutatási területeit vesszük sorra: Erdészeti politika, Erdőérték-számítás, Erdővagyon-gazdálkodás. A tanulmányokat tematikus rendbe szedtük, és kiemeltük a sorozatokat, illetve a PhD fokozatot szerzetteket.

Az erdészet és a társadalom kapcsolatában kitértünk az erdészeti erdei iskolák, az erdőpedagógia szerepére és gyakorlatára.

Kulcsszavak: Mészáros Károly, Nemzeti Erdőprogram – Nemzeti Erdőstratégia, Erdőérték-számítás, Erdővagyon-gazdálkodás

Abstract

On the anniversary of the death of Professor Károly Mészáros, we are looking back over the last 10 years. We are focusing on his successful educational and research areas: forestry policy, forest valuation, forest resource management. The studies are placed in a thematic order, the series and those written by PhD students are shown separately.

In the relationship between forestry and society, the role and practice of forestry forest schools and forest pedagogy are discussed.

Keywords: Károly Mészáros, National Forest Program – National Forest Strategy, forest valuation, forest resource management

1. Bevezető

Az elmúlt években ilyenkor sorra megemlékeztünk professzor Mészáros Károly körünkben eltöltött közel másfél évtizedes munkásságáról, az együttesen elvégzett tevékenységről, annak eredményeiről. Felelevenítettük a közösségünk belső kapcsolatait, a körénk szerveződéssel való együttműködést.

Így telt el a tíz év, ami már lehetővé tesz egy visszatekintést, talán igényli is azt.

---

* lett.bela@uni-sopron.hu

Arra gondoltam, hogy a kiemelt tématerületek eredményeire tekintenek vissza. A hatóság, a társadalom és a szakma igényeire készítettünk kutatási programokat, szakanyagokat, igyekeztünk közreműködni az ágazattal szembeni elvárások kezelésében, bár az elvárás rész a jelenlegi kommunikációban nem áthidalható.

Itt és most elsősorban az EVGI (jelenlegi nevén Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet) (és köre) kollektívájának tevékenységét érinthetem, de ezen belül sem lehetett teljességre törekedni. Köszönjük a megtisztelő tanulmányokat, előadásokat, de megtiszteltetés a csoporthoz való önkéntes társulás is.

Az EMK 200 éves jubileuma alkalmával az EVGI-hez 2008-ra válogattuk a Mészáros Károly út intézeti eredményeit (a jelenleginél lényegesen szélesebb szakterületeken), és kb. innen indul a mostani gyűjtés, és áll össze a visszatekintés címanyaga (a kettő együtt már egy negyed századot ölel fel). Tanulságos lenne az erdészeti társaságok negyedszázados története is.

Lett B. – Stark M. (szerk.) (2008): Erdővagyon-gazdálkodási diszciplínák művelésének története. Alma Mater 1808–2008. ERFARET, Sopron. 437 p.

Lett B. (2013): EPÖT - Erdészeti Politikai és Ökonómiai Tanszék 1996 – EVGI - Erdővagyon-gazdálkodási Intézet 1998–2007 és utódai. Előadás kézirat. OEE Szeniorok Tanácsa kihelyezett ülése 2013, május 23. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron.

Schmithüsen, F. – Kaiser, B. – Schmidhauser, A. – Mellinghoff, S. – Kammerhofer, A.W.: (2007): Vállalkozói magatartás az erdőgazdálkodásban és a fafeldolgozásban. (A fordítást az eredetivel egybevetette Stark M.) ERFARET, Sopron. 476 p.

1.1. Tanulmány kötetek, sorozatok

A tanulmányoknak különböző rendezvények vagy kutatások adtak keretet, apropót, így az elmúlt évtizedben több (talán sok) is indult. A folyamat meghatározó eleme azonban a Mészáros Károly Emléközléshez kapcsolódik.

Mészáros Károly Emléközlés 2009, 2010, 2011, 2012, 2013. Az MTA VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság által minden év júniusában szervezett konferencia kiadványa. Szerk.: Lett B. – Schiberna E. – Stark M. – Horváth S., Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron.

Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2015, 2016, 2017. A kiadványok az Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet, az MTA VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság és a Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány gondozásában és az Emlékalapítvány finanszírozásával készültek. Szerk.: Lett B. – Schiberna E. – Stark M. – Horváth S., Soproni Egyetem Kiadó (NymE Kiadó), Sopron.

Erdészeti kislevelek, Magán-erdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda

Stark M. – Schiberna E. (2008): Faértékesítési ismeretek erdőtulajdonosoknak. Magán-erdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda, Erdészeti kislevelek 1. NymE EVGI, Sopron. 52 p.

Barkóczy Zs. – Ivelics R. (2008): Energetikai célú ültetvények. Magán-erdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda, Erdészeti kislevelek 2. NymE EVGI, Sopron. 88 p.

Jäger L. (2008): Erdőtulajdon és gazdálkodás. Magán-erdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda Erdészeti kislevelek 3. NymE EVGI, Sopron. 42 p.

Lett B. (2009): Az erdővagyon számbavételének helyzete és jövőben alkalmazandó eljárásai. Magán-erdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda Erdészeti kislevelek 4. NymE EVGI, Sopron. 94 p.

Lett B. – Horváth S. (2009): Erdészeti támogatások gazdasági eseményeinek számviteli megítélése. Magán-erdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda Erdészeti kiegészítő 5. NymE EVGI, Sopron. 136 p.

Múlt és jövő

Lett B. – Stark M. – Puskás L. – Nagy I. – Horváth S. – Horváth T. (szerk.) (2009): Múlt és jövő I. – Kisparaszti számlálás a Vendvidéken. Soproni Felsőoktatási Alapítvány, Sopron : 222 p. (ISBN 978-963-06-7086-9)

Lett B. – Stark M. – Puskás L. – Nagy I. – Horváth S. – Horváth T. (szerk.) (2010): Múlt és jövő II. – „Tarvágásból számlálásba”. Szabó Vendel EV, Sopron. (ISBN 978-963-06-9392-9) 206 p.

Lett B. – Schiberna E. (szerk.) (2012): Múlt és jövő III.: A folyamatos erdőborítás gazdálkodói szemmel Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 103 p. (ISBN 978-963-334-085-1)

Gyöngyössy P. (szerk.) (2012): Múlt és jövő IV.: Tartamosság, természetszerűség, társadalmi kontroll. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 243 p. (ISBN 978-963-334-081-3)

Erdővagyon-gazdálkodási közlemények

Lett B. – Stark M. (2013): Az erdészeti tartamosság értelmezése és az erdővagyon gazdálkodás. Múlt – Jelen – Jövő az erdővagyon gazdálkodásban. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 1. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 84 p. (ISBN 978-963-334-119-3)

Lett B. – Stark M. – Horváth S. – Juhász I. – Szabó Zs. – Vágyi F. (2013): Amit a számok mutatnak az erdészeti részvénytársaságokról. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 2. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-120-9) 110 p.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. – Irmes A. (2015): Amit a számok mutatnak az állami erdőgazdaságok gazdálkodásáról 2007–2013. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 3. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-280-0; ISBN online: 978-963-334-281-7) 76 p.

Lett B. – Jáger L. – Stark M. (2015): A Nemzeti Erdőstratégia (NES) és Erdőprogram (NEP) megújítása – Az intézkedési területek harmonizációja. Differenciált, multifunkcionális és tartamos erdővagyon-gazdálkodás. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 4. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-256-5) 68 p.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. (2016): Amit a számok mutatnak az erdővagyon-gazdálkodásról – Naturáliák és ökonómia. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 5. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-284-8; ISBN online: 978-963-334-285-5) 98 p.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. (2017): Amit a számvitel mutat az erdőgazdálkodási vállalkozások helyzetéről és teljesítményéről 2017 Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 6. Soproni Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-359-070-6; ISBN online: 978-963-359-071-3) 73 p.

Lett B. – Stark M. (2017): Amit a számok mutatnak - Differenciált erdővagyon-gazdálkodás Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 7. Soproni Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-359-076-8; ISBN online: 978-963-359-077-5) 244 p.

A szakanyagok természetesen (online is) hozzáférhetők.

1.2. A tématerületen PhD fokozatot elnyertek

Mészáros Károly tudományos munkára, együttműködésre kérte fel az általa kiválasztottakat. Az Erdőmérnöki Kar Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola **E3 Erdővagyon-gazdálkodás** alprogramja PhD listáján (2007-től) meghatározóan ők szerepelnek, menetközben (váltott témavezetéssel) teljesítették a követelményeket.

Benkő Pál (2007): Az erdőgazdálkodás számviteli és finanszírozási sajátosságai. PhD értekezés. (Témavezető: Lett Béla)

Hegedűs Attila (2007): A nem-fa erdei termékek és szolgáltatások hasznosítása és marketingje. PhD értekezés. (Témavezető: Stark Magdolna)

Schiberna Endre (2007): A magán-erdőgazdálkodás működőképességének gazdasági vizsgálata. PhD értekezés. (Témavezető: Héjj Botond)

Hartl Éva (2008): Környezetünk az erdő – pedagógus továbbképzés környezettudatos nevelésben betöltött szerepe és hatékonysága. PhD értekezés. (Témavezető: Mészáros Károly és Stark Magdolna)

Puskás Lajos (2008): Speciális értékelési eljárások az erdőszetben, különös tekintettel az erdők rekreációs értékének meghatározására. PhD értekezés. (Témavezető: Héjj Botond)

Molnár Katalin (2009): Az erdő mint rekreációs helyszín – Erdészeti és vadgazdálkodási ismeretek fiatal felnőtt, gyermeket nevelő családok körében PhD értekezés. (Témavezető: Héjj Botond)

Barkóczy Zsolt (2009): A dendromassza alapú decentralizált energiatermelés alapanyagbázisának tervezése PhD értekezés. (Témavezető: Marosvölgyi Béla)

Szép Tibor (2010): A klímaváltozás erdőszeti ökonómiai vonatkozásai. PhD értekezés. (Témavezető: Mészáros Károly és Stark Magdolna)

Varga Tamás (2010): Az állami erdőgazdálkodás közönségkapcsolatának vizsgálata a parkerdőkön és az erdőszeti erdei iskolákon keresztül. PhD értekezés. (Témavezető: Stark Magdolna és Kováts-Németh Mária)

Horváth Sándor (2011): Vállalkozások fejlődése az erdőgazdálkodásban PhD értekezés. (Témavezető: Lett Béla)

Tirászi Ágnes (2011): A tájakat formáló országos és Európai Unió politikák hatás-vizsgálata. Módszertani fejlesztések az erdőrezervátumok hosszú távú faállomány-szerkezeti kutatásához. PhD értekezés. (Témavezető: Konkoly-Gyuró Éva)

Horváth Ferenc (2012): Módszertani fejlesztések az erdőrezervátumok hosszú távú faállomány-szerkezeti kutatásához. PhD értekezés. (Témavezető: Veperdi Gábor)

Horváth Tamás (2012): Versengésvizsgálatok a Soproni-hegyvidék hosszúlejárátú kísérleti területein. PhD értekezés. (Témavezető: Veperdi G.)

Székrenyes Tamás (2012): Erdővagyon szerkezet változásának vizsgálata, különös tekintettel a feketefenyő és cser fajok esetében a Balaton-felvidéken. PhD értekezés. (Témavezető: Mészáros Károly és Veperdi Gábor)

Facskó Ferenc (2014): Az erdőszeti ágazat informatikai fejlesztésének mérlege. PhD értekezés. (Témavezető: Jáger László)

Kollarics Tímea (2015): A tanösvények szerepe a környezeti szemléletformálásban-tervezés, hatékonyságvizsgálat és módszertani vonatkozások" PhD értekezés (Témavezető: Lükő István és Puskás Lajos.)

Nagy Gabriella Mária (2015): Erdei közösségi terek fejlesztése és életminőségre gyakorolt hatása. PhD értekezés. (Témavezető: Héjj Botond)

Remélem, hogy a Mészáros Károly buzdítására megkezdett utat még többen be tudják fejezni.

1.3. Címzetes intézeti oktatók, Mészáros Károly Emlékalapítványban díjazottak

A címzetes intézeti oktatók száma a megkeresések, előterjesztések és kinevezések révén folyamatosan (az elmúlt időszakban is) gyarapodott. A kölcsönös jó együttműködés révén a termékeny szerzők szakanyagai szerepelnek az egyes tématerületekben (a teljesség igénye nélkül), az előadások és tanulmányok listájának bevétele már meghaladta volna a kiadvány kereteit.

A Mészáros Károly Emlékalapítványban díjazottak mindig szerepeltek az az Emlékkülés kiadványában, várhatóan többen fenntartják, megújítják kötődésüket (a névsoroktól eltekintünk, az interneten elérhető).

2. Erdészeti politika

Az erdészeti politika oktatásba, a tanszék nevébe vétele Mészáros Károly tevékenységének jelentős érdeme.

2.1. Erdészeti politika – Erdőtörvény

Az erdészeti politika jelenleg kiemelten fontos aktív eszköze az erdészeti jogalkotás (minden a jogszabályokon keresztül történik). Károly a 2009. évi erdőtörvényt nem élte meg (nem tudjuk, hogy meg tudta volna-e akadályozni, vagy élre állva akár módosítani). A korrekció azóta napirenden van, 2017 tavaszán már egész közelinek is látszott, és májusban be is következett.

Jáger L. (2007): Tulajdoni viszonyok és birtokpolitika a magánerdőkben. Erdészeti Tudományos Konferencia. Konferencia kiadvány, Sopron. 2007

Jáger L. (2008): Erdőtulajdon és gazdálkodás. Magánerdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda Erdészeti kisfüzetek 3. NymE EVGI, Sopron. 42 p.

Jáger L. (2008): Az osztatlan közös erdő jogi sorsa. Szakdolgozat ELTE AJK Budapest.

Lett B. (2009): Az állami erdőtulajdonlás és erdőkezelés szervezeti rendszere. Tanulmány. 32 p.

Szabó G. (2009): A fafajpolitika alakulása Magyarországon a XX. század elejétől napjainkig. Írásbeli doktori szigorlat.

Jáger L. (2011): A tulajdon szerepe az erdészeti konfliktusokban (2011): Lett B., Schiberna E., Horváth S., Puskás L., Stark M. (szerk.) Mészáros Károly Emlékkülés. Sopron, 2011.06.28. Konferencia kiadvány, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-015-8) pp. 76-82.

Jáger L. – Csókás B. (2013): Egyes magánerdő-gazdálkodási formák jogi szabályozása különböző országok jogrendszerében. In: Bidló András, Szabó Zília (szerk.) Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Kari Tudományos Konferencia: A konferencia előadásainak és posztereinek kivonata. Sopron, 2013.12.10. Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Sopron: pp. 31-33.

Az Erdőtörvény módosításáról közelebbről – Szalai Károly – Fatáj, 2017.03.

2.2. Nemzeti Erdőprogram – Nemzeti Erdőstratégia

A Nemzeti Erdőprogram előkészítése Mészáros Károly és a köré-mellé csoportosulók jelentős teljesítménye. Nem járt úton haladtunk, de egyetértettünk a célban és a módszerben.

Az Európai Bizottság 2013-ban fogadta el az EU új Erdészeti stratégiáját.

A NEP 2006–2015 végrehajtása már nem egy sikertörténet (hogy csak az előbbi 2009. évi erdőtörvényre utaljék.) Kiemelkedő fontosságát mégis aláhúzza, hogy a következő, 2016-2030 Nemzeti Erdőstratégiánál átvették a NEP 10 alprogramját. (Bár az EMVA 2014–2020 alapján készült 2014–2020-as Vidékfejlesztési Program erdészeti támogatási rendszerének elfogadása megelőzte a NES elfogadását, de az Erdőtörvény meríthetett belőle.)

TÁMOP-4.2.2/08/1/KMR azonosító számú projekt 8. Az erdőgazdálkodás természetes és gazdasági tervezésének és szabályozásának felülvizsgálata, ágazati stratégiai tervezés és gazdasági koncepciók 9. Nemzeti Erdőstratégia (NES) és Nemzeti Erdőprogram (NEP) korszerűsítése című alprogramjai [Kutatási időszak: 2009–2011] (Témavezető: Lett B., Jáger L.)

Lett B. (2008): A Nemzeti erdőprogram helyzete és aktualizálása. Előadás kézirat, MTA EB

Grédics Sz. (2012): Pro Silva eszközrendszere, annak hazai megvalósulása és értékelése. Írásbeli doktori szigorlat.

Lett B. – Lengyel A. (2015): A Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram kidolgozása – visszatekintés. Előadás kézirat, Sopron, MTA EB

Lett B. – Jáger L. – Stark M. (2015): A Nemzeti Erdőstratégia (NES) és Erdőprogram (NEP) megújítása – Az intézkedési területek harmonizációja. Differenciált, multifunkcionális és tartamos erdővagyon-gazdálkodás. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 4. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-256-5) 68 p.

Lett B. – Jáger L. – Stark M. (2015): Differenciált, multifunkcionális, tartamos erdővagyon-gazdálkodás. Intézkedési területek – 10 éves a Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram – Hogyan tovább? Előadás kézirat, Sopron, MTA EB

2.3. Erdészeti politika – Natura 2000

A Natura 2000 hazai – jogi – története is még 2004-ben indult, ismerjük, hogyan, milyen körülmények között. A fogadtatás sokáig eredménytelen volt, de 2012-től sikerült hozzá támogatást szerezni az érintett magántulajdonú erdőgazdálkodási területekre. Ez a szakmai korlátozások kényszerű elfogadásához vezetett (hosszútávú hatásaival), az egyéb bevételként elszámolható támogatások veszteség csökkentő, nyereséget jelentő kompenzációjával (rövid távra).

Jáger L. –Lett B. (2010): Natura 2000 erdőterületek elemzése. Kézirat

2.4. Erdészeti politika – Eredet- és termék tanúsítás

Az erdészeti politikában, a fakitermelés, a fafelhasználás és a társadalom viszonyában megkerülhetlenné váltak az erdőgazdálkodási eredet- és termék tanúsítási rendszerek. Rendkívül nehéz folyamatban, kitartó erőfeszítések eredményeként talán 2017-ben kijelenthető, hogy Magyarország is felkerül a PEFC országok térképére. Remélem Schiberna Endre meg tudja erősíteni a szakma számára is alig értelmezhető jó hírt.

Marosi Gy. – Lengyel A. (2007): A PEFC erdő- és fatermék tanúsításról. Erdészeti Lapok.

Molnár S. – Németh J. (2008): Eredet- és termék tanúsítás szerepe a fagazdaságban. In: I. Erdész-közgazdász Találkozó – Mészáros Károly emlékülés. Sopron, 2008. június 26–27. Konferencia kiadvány. ERFARET, Sopron. pp. 79-82.

Schiberna E. – Horváth K. (2012): PEFC tanúsítás Magyarországon, Erdészeti Lapok, 2012. 147. évf. 11. sz. 341.

Jáger L. (2016): Az erdészeti tanúsítási rendszerek a gyakorlatban. – In: Lett B.– Stark M. – Horváth S. (szerk.). Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2016. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-288-6; ISBN online: 78-963-334-289-3) pp. 55-59.

2.5. Erdészeti politika – Kommunikáció – Akác vita

Az erdészeti politika a széles erdész közösség és a társadalom viszonyáról, az erdőről szól. Ebben az erdészek számára még fontosabb szerephez jut a kommunikáció, a kapcsolattartás, a szakismeretek és a pedagógiai módszertan.

Ezért is fontos, hogy az összejevetelen az erdész-pedagógus szekció szintén megjelenik.

Szeretettel üdvözlöm a régi-új kolleginákat, kollégákat.

Kovátsné Németh M. (2008): Az erdőpedagógia projekt szerepe az erdészeti politikában. In: I. Erdész-közgazdász találkozó – Mészáros Károly Emlékülés. Sopron, 2008. június 26–27. Konferencia kiadvány, ERFARET, Sopron: p. 71.

Lapos T. (2008): Erdészpolitikai célok egykor és ma Kaán Károly elképzelései az erdőgazdaság-politikáról. In: I. Erdész-közgazdász Találkozó – Mészáros Károly emlékülés. Sopron, 2008. június 26–27. Konferencia kiadvány. ERFARET, Sopron. pp. 24-40.

Lett B. (2008): A multifunkcionális erdőgazdálkodás a társadalom szolgálatában. Gazdasági Tükörcső Magazin, 2008. 10. pp. 26-27.

Solymos R. (2008): A nemzetközi erdészeti politika hatása az erdőkre és az erdőgazdálkodásra (az erdészeti politika és az erdők története) In: I. Erdész-közgazdász Találkozó – Mészáros Károly emlékülés. Sopron, 2008. június 26–27. Konferencia kiadvány. ERFARET, Sopron. pp. 41-49.

Stark M. (2010): Erdészeti kommunikáció és konfliktusok. In: Lett B. et al. (szerk.) Mészáros Károly Emlékülés, 2010. június 25. Konferencia kiadvány, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-9883-56-7) pp. 127-138.

Solymos R. (2011): A nemzetközi erdészeti politika magyarországi vetületei. Előadás kézirat

Ali T.– Nagy. J. (2011): Az erdők helyzete hazánkban Az erdészeti politika és a támogatási rendszer változásainak hatása a magyar erdőgazdálkodásra. In: Lett B., Schiberna E., Horváth S., Puskás L., Stark M. (szerk.) Mészáros Károly Emlékülés. Sopron, 2011.06.28. Konferencia kiadvány, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-015-8) pp. 91-104.

Csépányi P. – Csóka Gy. – Csókáné Sz.I. – Gálhidy L. – Haraszti Gy. – Hirka A. – Lomniczi G. – Marosi G. –, Mőcsényi M. – Nagy L. – Sárvári J. – Schiberna E. – Standovár T. (szerk.) (2012): Erdők a világban, Európában és Magyarországon. pp. 1-32. Az Erdészeti Lapok különszáma az Erdők Nemzetközi Éve alkalmából.

Lett B. (2014): Amit a számok mutatnak az Akácról - Az Akác szerepe és sajátosságai a regionális erdővagyon-gazdálkodásban. Előadás kézirat. Mészáros Károly Emlékülés – IV. Erdész-ökonómus Találkozó, 2014.06.13.

Stark M.– Lett B. (2014): Hazai akác kínálat alakulása 2002–2012. In: Lett B., Schiberna E., Jáger L., Stark M., Horváth S. (szerk.) Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2015. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-242-8) pp. 113-124.

Jáger L. – Puskás L. (2015): Az akác társadalmi megítélése. In: Lett B, Schiberna E, Jáger L, Stark M, Horváth S (szerk.) Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2015. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-242-8) pp. 107-112.

Az EU közvélemény-kutatása (Eurobarometer) többek között az erdőkkel kapcsolatban *ForestPress 2016.01.*

3. Erdőérték számítás

Az erdőérték számítás oktatásba, kutatásba, gyakorlatba vételével Mészáros Károly a tanszék nevében szereplő erdészeti ökonómiának erősebb hangsúlyt adott.

Németh S. (2008): Ingatlanértékelés – Termőföld értékelés – Erdőértékelés. In: I. Erdész-közgazdász Találkozó – Mészáros Károly emlékülés. Sopron, 2008. június 26-27. Konferencia kiadvány. ERFARET, Sopron: pp. 87-92.

Lett B. (2011): Amit a számvitel mutat az erdőről és az erdőgazdálkodásról. Számviteli tanácsadó 2011/2. 2-13.

Lett B. (2016): Erdőértékelés – Számvitel. Tematikus szakanyag „Az állami erdő és erdőgazdaságok vagyonekezelése és számvitele az Állami Számvevőszék jelentéseinek tükrében” című kiadványból. In: Lett B.– Stark M. – Horváth S. (szerk.) (2016). Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2016. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-288-6; ISBN online: 78-963-334-289-3) pp. 5-27.

3.1. Erdőérték számítás

Az erdőérték számítási és vadkárérték számítási tanfolyamok, a nappali képzés, a záróvizsgázott évfolyamok, az állami és magán erdőterületek értékelése után még további erőfeszítéseket szükséges tenni annak elfogadtatásához, hogy az erdőértékelés célhoz kötött tevékenység.

A korábbi tanfolyamok folytatása akkor várható, ha a szakma ki tudja dolgozni, és a hatóság jogszabályban tudja megerősíteni „az erdő- és kárérték számítást”.

Addig is a Márkus-Mészáros Erdőérték számítási alaplómű tizenöt év után reprint kiadásban újra megjelent, a szakközönség rendelkezésére áll.

Héjj B. (2008): Erdőérték-számítási irányelvek erdőterületek értékének megállapításához. In: I. Erdész-közgazdász Találkozó – Mészáros Károly emlékülés. Sopron, 2008. június 26-27. Konferencia kiadvány. ERFARET, Sopron: pp. 110-119.

Németh S. (2008): A termőföldek értékelésének legújabb gyakorlati és elméleti kihívása. Erdészeti Lapok, 2008. 143. évf. 7-8. sz. p. 243.

Puskás L. (2008): Speciális értékelési eljárások az erdészetben, különös tekintettel az erdők rekreációs értékének meghatározására. PhD értekezés. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron.

Lett B. (2009): Az erdővagyron számbavételének helyzete és jövőben alkalmazandó eljárásai. Magánerdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda, Erdészeti kislevelek 4. NYME EVGI, Sopron. 94 p.

Lett B. – Pájer J. – Puskás L. – Stark M. – Hartl É. – Horváth S. (2009): A természeti értékek létezési értékének felbecslése kollektív szakértői véleményezéssel. Kézirat, Sopron.

3.2. Erdészeti számvitel, pénzgazdálkodás és adózás

Az erdészeti ökonómia önálló területe „az erdészeti számvitel, pénzgazdálkodás és adózás” (közös tartalma, lényege a valós pénz, nem azonos a sokszor kalkulációs jellegű üzemgazdaságtannal).

Egyes részei oktatásba vonása megtörtént, 2007-es jegyzet, „Erdészeti számvitel és pénzgazdálkodás” áll rendelkezésre.

Kezdetnek, 2008-tól megszűnt az „Erdőfenntartási járulék – Erdőfelújítás normatív finanszírozása” rendszer.

Az erdőgazdálkodás bevételeiben, finanszírozásában jelentős szerepet játszik a támogatás, amelynek nemcsak felhasználása, hanem számviteli, adózási elszámolása is fontos, ugyancsak szabályozási útmutatóra vár.

A szakterületre viszont általános jogszabályok vonatkoznak, és egy jogszabály addig van érvényben, amíg meg nem változtatják. Ez a számvitel, pénzügy, adó területén teljesen természetes, de naprakész ismereteket követel.

Bár 2017-ben erdőgazdálkodási ÁFA ügyben a Kúria kedvező döntést hozott, ettől függetlenül az erdőértékszámításhoz hasonlóan, de a jogszabályi értelmezésekre alapozva sürgető „az erdészeti számvitel és adózás” aktuális hivatalos szakanyag, amely jelentős belső feszültségeket tudna oldani (az általános számvitel, adózási ismeretekkel rendelkezők erdészeti szakami ismeret szerzését is segítő).

Benkő Pál (2007): Az erdőgazdálkodás számviteli és finanszírozási sajátosságai. PhD értekezés. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron.

Lett B. (2007): Erdészeti számvitel és pénzgazdálkodás jegyzet. Kézirat, Sopron

Lett B. – Benkő P. (2007): Az erdészeti járulékrendszer pénzügyi működése. Kézirat, Sopron.

Horváth, S. (2007): A Németországban működő Holzabsatzfonds (Fakereskedelmi Alap) működésének bemutatása, és összevetése a korábban Magyarországon bevezetett hasonló intézmények hatásával. (doktori szigorlat) Sopron.

Lett B. – Horváth S. (2009): Erdészeti támogatások gazdasági eseményeinek számviteli megítélése. Magánerdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda, Erdészeti kislevelek 5. NYME EVGI, Sopron. 136 p.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. – Juhász I. – Szabó Zs. – Vágyi F. (2013): Amit a számok mutatnak az erdészeti részvénytársaságokról. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 2. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-120-9) 110 p.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. – Irmes A. (2015): Amit a számok mutatnak az állami erdőgazdaságok gazdálkodásáról 2007–2013. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 3. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 76 p.

Lett B. (2017): Az erdőtulajdonosok és az erdőgazdálkodók közötti pénzügyi nyilvántartási, elszámolási és adózási problémák. Kézirat, Sopron.

3.3. Erdővagyon és működtető vagyon

Az erdészeti gazdasági elszámolás két elkülönülő (de szorosan összefüggő) köre az „erdővagyon és a működtető vagyon”. Ezek kapcsolata és elválasztása, a törzsvagyon és a növedék, az üzemterv szerint kitermelhető fatérfogat, a rövid és a hosszútávú feladatok egymásra hatása a naturális erdővagyon gazdálkodás, az üzemtervezés pénzügyi leképezése.

Az erdővagyon értékének, értékváltozásának kimunkálása is a naturáliákra és az erdőgazdálkodási teljesítményekre alapozható. Az állami erdővagyon kiemelt, speciális alaptörvényi helyzete (az egyéb vagyonkezelők tevékenysége), jelentős vagyonérték nagysága, illetve változása az időszakos felülvizsgálatot igényli.

Lett B. (2009): Az erdővagyon számbavételének helyzete és jövőben alkalmazandó eljárásai. Magánerdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda Erdészeti kislevelek 4. NYME EVGI, Sopron. 94 p.

Lett B. (2011): Amit a számvitel mutat az erdőről és az erdőgazdálkodásról. Számviteli tanácsadó 2011/2. pp. 2-13.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. (2016): Amit a számok mutatnak az erdővagyon-gazdálkodásról – Naturáliák és ökonómia. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 5. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-284-8) 98 p.

Lett B. (szerk.) (2016): Az állami erdő és erdőgazdaságok vagyonkezelése és számvitele az Állami Számvevőszék jelentéseinek tükrében. Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány, Sopron. (ISBN 978-963-12-4797-8) 238 p. + 6 szerkesztett függelék, összesen 448 p.

3.4. Az erdőgazdálkodó vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzete

Az erdőgazdálkodási szervezetek stabilitását a jövedelmező gazdálkodás biztosítja. Az eltérő faállományi és gazdálkodási adottságok azonban természetes módon megjelennek a számviteli eredményben is. A differenciált eredménylap mutatja be a hozamok és a ráfordítások szerkezetét, összetételét, nagyságát, és alapot ad a különböző mutatókkal az elemzésekhez.

Az utoljára 2009. évi nyilvános adatközlés alapján a hegyvidéki, dombvidéki és síkvidéki erdőgazdálkodási társaságok sajátosságai azonosíthatók, amelyek mögött a fafaj jellemzők a meghatározók.

Az államerdészeti szektor gazdasági fejlődése a nyilvános beszámoló adatai szerint a működtető vagyonról, a jövedelmi és pénzügyi helyzetről készített kimutatásokból értelmezhető. Amíg a vagyon, a pénzügyi és a hozam-ráfordítás értékek változása nagyrészt a pénzérték korrekciókhoz (módosuláshoz) kapcsolódik (növekedés), addig az eredmény kategóriákban megjelenő hozam – költség differencia abszolút értéke hullámzik, alig változik, így a jövedelmezőségi mutatók folyamatosan csökkennek.

Lett B. (2013): Az erdőgazdálkodás jövedelmezőség értelmezése és befolyásoló tényezői –GOP-Sopron. Kézirat, Sopron.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. – Juhász I. – Szabó Zs. – Vágyi F. (2013): Amit a számok mutatnak az erdőgazdálkodási részvénytársaságokról. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 2. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 110 p.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. – Irmes A. (2015): Amit a számok mutatnak az állami erdőgazdaságok gazdálkodásáról 2007–2013. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 3. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 76 p.

Lett B. (2016): Erdőgazdaságok eredménye 2014-2015. Kézirat, Sopron.

3.5. Magánerdő gazdálkodás

A magánerdő gazdálkodás kialakulását övező erdész szakmai viták csitulnak ugyan, a sajátosságaik és jellemzőik feltárására, monitoringolására a Magán-erdőgazdálkodói Tesztüzemi Hálózat (METH) mutatkozott alkalmasnak, de finanszírozása 2007 után megszűnt.

Figyelmeztető jelnek tekinthető, hogy

- a bejegyzett erdőgazdálkodó nélküli területek magasak, a csökkenés megállt,
- az erdőtulajdonosok és az erdőgazdálkodók feszültsége alig mérséklődött.

Az ágazat erdőgazdálkodási teljesítményét is meghatározó szolgáltató-kivitelező társas és egyéni vállalkozásoknál jelentős a veszteségesek aránya (az erdőbirtokossági társulatoknál csak a Natura 2000 támogatások elmúlt évekbeli megjelenése jelentett javulást).

Az ún. magán erdészeti vállalkozások szakmai, szervező, gazdálkodási kompetenciája megalapozza az integrátor szervezetek fejlesztését. Az ismert hátrányos tevékenységi szakaszosság-szezonalitás csökkentéséhez a jelentős kapacitással, tőkével és foglalkoztatással bíró mező- és erdőgazdasági vállalkozások támogatása révén közelíthetünk.

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program 2007-2013 erdészeti támogatásai monitorozásának és indikátorainak fejlesztése a Magán-erdőgazdálkodói Tesztüzemi Hálózat adatai és tapasztalatai alapján című jelentés készítése [2013-2014]

Megbízó: Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet (Témavezető 2013. 06.30-ig Schiberna E., 2013. 07.01.-től Jáger L.)

Schiberna Endre (2007): A magán-erdőgazdálkodás működőképességének gazdasági vizsgálata. PhD értekezés. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron .

Schiberna E. (2008): Az Erdővagyon-gazdálkodási Intézet erdőgazdálkodói rendezetlenséggel kapcsolatos kutatásai a GAK2005-ERDOTELE program keretében.

Lett B. (2009): Magán erdészeti vállalkozások gazdálkodása 2005-2007, Erdészeti egyéni vállalkozások gazdálkodása 2008. Kézirat, Sopron.

Lett B. – Stark M. – Schiberna E. (2009): Merkmale des Wirtschaftens der ungarischen Waldbesitzergemeinschaften in Abhängigkeit der Flächengröße. In: Keuffel, W. – Löwenstein, W. – Möhring B. – Moog M. – Olschewski R. (Hrsg.): Forstökonomie – Eine Standortbestimmung. Jubiläumsband zum 80. Geburtstag von H.D. Brabänder und 70. Geburtstag von V. Bergen. Schriften zur Forst- und Umweltökonomie (Bergen, V. – Moog, M. – Olschewski, R. Hrsg). Band 33. J. D. Sauerländer's Verlag Frankfurt/M.

Jáger L. – Lett B. (2009): A magánerdő-gazdálkodás teljesítményének vizsgálata. A magánerdő-gazdálkodás teljesítménye az APEH adatok alapján Kézirat, Sopron.

Jáger L (2010): Az osztatlan közös tulajdon a magánerdőkben. In: Dömsödi János (szerk.) Birtokpolitika, földkérdés, vidékfejlesztés című országos konferencia. Székesfehérvár: NYME Geoinformatikai Kar. (ISBN 978-963-98-8364-2) pp. 120-125.

Schiberna E. (2010): The Economic Monitoring Network for Private Forests in Hungary. In: Hartebrodt, Ch. (szerk.) International Workshop on Figures for Forests. Freiburg im Breisgau, 2008.11.24-2008.11.26. Universität Freiburg, Freiburg im Breisgau: pp. 83-88.

Horváth S. (2011): Vállalkozások fejlődése az erdőgazdálkodásban PhD értekezés. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.

Schiberna E. – Lett B. (2012): Gazdálkodás osztatlan közös tulajdonon. Kézirat, Sopron

Schiberna E. – Stark M. (eds) (2014): Adaptation in Forest Management under Changing Framework Conditions. Proceedings of the IUFRO Symposium 19-23 May 2014, Sopron, Hungary. Foundation for Sustainable Forest Management, Sopron: 252 p.

- Jáger L. – Csókás B (2013):* Egyes magánerdő-gazdálkodási formák jogi szabályozása különböző országok jogrendszerében. In: Bidló András, Szabó Zilia (szerk.) Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Kari Tudományos Konferencia: A konferencia előadásainak és poszttereinek kivonata. Konferencia helye, ideje: Sopron, Magyarország, 2013.12.10 Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, pp. 31-33.
- László D. (2016):* A Magán-erdőgazdálkodás működésének fejlesztési lehetőségei Kézirat, Sopron.
- Lett B. – Szűcs R. (2016):* Veszteséges erdészeti szervezetek jellemzői, sajátosságai Kézirat, Sopron.
- Szűcs R. (2016):* Bejegyzett gazdálkodó nélküli erdők fakészlet és terület elemzése. . – In: Lett B.– Stark M. – Horváth S. (szerk.). Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2016. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-288-6; ISBN online: 78-963-334-289-3) pp. 45-54.
- Szűcs R. – Lett B. (2016):* Nagy magán erdészeti vállalkozások helyzete és teljesítménye. In: Lett B, Schiberna E, Jáger L, Stark M, Horváth S (szerk.) Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2015. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-242-8) pp. 65-71.
- Schiberna E. (2017):* A magán-erdőgazdálkodás fejlesztési lehetőségei 2017. ERTI, Kézirat, Sopron.

3.6. Állami és magán szektor

Az állami és a magán erdőgazdálkodás szektorális elkülönülésének első állomása az önálló erdőbirtokossági társulatról szóló törvénynek, a társult erdőgazdálkodás ajánlott-kötelező modelljének bemutatása volt. Az erdőbirtokossági társulatok csak regionálisan, hagyományokon építkezően terjedtek el, később maradtak fenn, de mára már darabszámban, területben, teljesítményben és foglalkoztatásban visszaszorulóban vannak.

A 2009. évi erdőtörvény az állami erdőt, erdőgazdálkodókat, erdőgazdálkodást választja külön, speciális elvárásokkal, feladatokkal látva el őket.

A szervezeti változások tendenciája alapján a 2017. évi törvény módosítás újabb korrekciókra utal, de az állami és a magán következetes elválasztását nem viszi végig. A magánál az erdőbirtokossági társulatok erdőtörvénybe integrálása legfeljebb átmenetileg odázható el.

Az erdőtulajdonos lehetősége a „megbízás elnyerés helyébe lépő erdészeti kezelővel” bővülni látszik (a 2009. évi Erdőtörvény „erdészeti haszonbérlete” nem terjedt el, sorsa bizonytalan), de a változásokhoz világos, működő gazdasági modell szükséges (az egyedi méretek előrevetíthető jelentős növelése).

- Horváth S. – Lett B. – Stark M. (2015):* Erdészeti vállalkozások teljesítménye 2008–2012: In: Lett B, Schiberna E, Jáger L, Stark M, Horváth S (szerk.) Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2015. 202 p. Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-242-8) pp. 55-63.
- Lett B. – Stark M. – Horváth S. (2017):* Amit a számvitel mutat az erdőgazdálkodási vállalkozások helyzetéről és teljesítményéről. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 6. Soproni Egyetem Kiadó, Sopron. 73 p.

4. Erdővagyon-gazdálkodás

Az Erdővagyon-gazdálkodás már a Doktori Iskola alprogramjának a nevéként szerepelt. A Mészáros Károly által fejlesztett új diszciplína, amelyet olyan fontosnak tartott, hogy az intézetet erről nevezte el.

Lett B. (2009): Az erdővagyon számbavételének helyzete és jövőben alkalmazandó eljárásai. Magánerdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda Erdészeti kiegészítő 4. NYME EVGI, Sopron. 94 p.

Lett B. – Stark M. (2013): Az erdészeti tartamosság értelmezése és az erdővagyon gazdálkodás. Múlt – Jelen – Jövő az erdővagyon gazdálkodásban. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 1. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-119-3) 84 p.

Lett B. – Stark M. – Horváth S. (2016): Amit a számok mutatnak az erdővagyon-gazdálkodásról – Naturáliák és ökonómia. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 5. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-284-8) 98 p.

Lett B. – Stark M. (2017): Amit a számok mutatnak - Differenciált erdővagyon-gazdálkodás Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 7. Soproni Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-359-076-8) 244 p.

4.1. Erdővagyon-gazdálkodás, az erdőtulajdonos és az erdőgazdálkodó

Az erdőtulajdonosok számára (és más tágabb értelemben a társadalmi tulajdonosnak is) az erdővagyon és a hozam egyaránt fontos hosszú és rövid távon.

Az erdőgazdálkodónak a gazdálkodás finanszírozására (kiadásai – ráfordításai fedezésére stb.) folyamatos bevételre van szüksége. A hozamhoz az erdőgazdálkodás sajátosságai (fafaj stb.) szerint különböző, de mindenképpen nagyon jelentős faállomány kapacitás (törzsvagyon) szükséges (a tartamos erdőgazdálkodás, statikus-dinamikus, természetes-pénzügyi gazdálkodási alapelve). Országosan az erdőterület 1%-a kerül véghasználatra, a fatérforrás 2%-át termeljük ki, és az erdőgazdálkodás árbevétele is csak néhány százaléka az a faállomány értéknek. Ugyanakkor a jövedelem mindössze 1 ezrelék körüli (fafajonként nagy differenciákkal).

Ennek tudatában kell az erdővagyon-gazdálkodási elképzeléseket átgondolni, mert a következmények hosszútávúak, jelentősek (fafajcserék).

Jáger L. (2008): Erdőtulajdon és gazdálkodás. Magánerdőgazdálkodási Tájékoztató Iroda Erdészeti kiegészítő 3. NYME EVGI, Sopron. 42 p.

Lett B. – Schiberna E. – Horváth S. (2010): A magánerdők tulajdonosai, gazdálkodói és kivitelezői. ÖSTERMELŐ 14 (5) pp. 58-59.

Lett B. (2016): Erdővagyon-gazdálkodás állami vagyonkezeléses erdőkben – In: Lett B., Stark M., Horváth S. (szerk.) (2015). Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2016. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron: (ISBN 978-963-334-288-6; ISBN online: 978-963-334-289-3) pp. 29-43.

Lett B. (2017): Az erdőtulajdonosok és az erdőgazdálkodók közötti pénzügyi nyilvántartási, elszámolási és adózási problémák. Kézirat, Sopron

4.2. Erdővagyon-gazdálkodás és a társadalom

A társadalom komplex erdőállomány szemlélete, az igényelt javak és a szolgáltatások minél szélesebb köre és a körülményekkel változó fontossági sorrendje természetes.

Az erdő (termőhelyi viszonyai, fafajszerkezete stb.) és az erdőgazdálkodás (az erdőrésznél a hosszú termelési ciklus, a biztonsági prioritás) sajátosságai miatt a pillanatnyi-közeljövőbeni igényekhez nem képes alkalmazkodni (korlátozott fakitermelési növekedési lehetőség).

Az erőművi tűzifa felhasználás erdőgazdasági és ökonómiai hatásai. Megbízó: KKK [2010] (*Témavezető: Lett B., Schiberna E.*)

Lett B. (2008): A multifunkcionális erdőgazdálkodás a társadalom szolgálatában. Gazdasági Tükör, VIII. évf. 2008. október. pp. 26-27.

Benedek F. (2008): Az állami erdők vagyonszámítására. In: I. Erdész-közgazdász Találkozó – Mészáros Károly emlékülés. Sopron, 2008. június 26-27. Konferencia kiadvány. ERFARET, Sopron: pp. 50-52.

Benkő P. (2008): A Nemzeti Földalapba tartozó földterületek nyilvántartása és kezelése. In: I. Erdész-közgazdász Találkozó – Mészáros Károly emlékülés. Sopron, 2008. június 26-27. Konferencia kiadvány. ERFARET, Sopron: pp. 53-55.

Lett B. (2009): Az állami erdőtulajdonlás és erdőkezelés szervezeti rendszere. Kézirat, Sopron

Gálné Kapás Márta (2012): Az erdő és a fa szerepe a fenntarthatóságban Írásbeli doktori szigorlat.

Lett B. – Stark M. (2013): Az erdővagyon-gazdálkodás szerkezetének változása (2000–2009/2010). In: Lett B. et al. (szerk.). Mészáros Károly Emlékülés Sopron, 2013.06.18. Konferencia kiadvány. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 63-85.

Az EU közvélemény-kutatása (Eurobarometer) többek között az erdővel kapcsolatban *ForestPress 2016.01.*

4.3. Klímaváltozásra felkészülés

Az erdővagyon-gazdálkodás témaköreit a klímaváltozásra felkészülés sürgető követelményei határozzák meg. A hosszú vágáskorú keménylombos fafajok erdőrésznél szintű termesztési időszakában a klíma már biztosan módosul, amely hatalmas klímakár, erdővagyon-érték kockázatot jelent. A rövid vágáskorú állományoknál az időérés sokkal kisebb, a gyors fatermés az erdőgazdálkodás finanszírozását, jövedelmezőségét segítheti, a folyamatos erdészeti alkalmazkodó döntések lehetségesek.

Az eddigi klímaváltozási kutatásokban a gazdasági hatásvizsgálat még háttérbe szorult, de a különböző természetes változatok lényegesen eltérő ökonómiai következményekkel járnak.

Részvétel a „Klímaváltozás hatása a faállományok termelésére. KPI NKTH Jedlik Ányos Program” című projektben (Projektvezető: Prof. Dr. Mátyás Csaba) [2008-2010] (intézeti témafelelős: Veperdi G.)

Részvétel a TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0013 „Agrárklíma: az előrejelzett klímaváltozás hatáselemzése és az alkalmazkodás lehetőségei az erdészeti és agrár szektorban” című kutatási projektben a „D. Erdészeti és szántóföldi biomassza-termesztés hozamai, kockázata és gazdasági hatása” alprojektben. [2012–2014] (*Témavezető: Schiberna E., Jáger L.*)

- Szép Tibor (2009):* A klímaváltozás hatása az erdőgazdálkodás jövedelmezőségére. Írásbeli doktori szigorlat.
- Szép Tibor (2010):* A klímaváltozás erdészeti ökonómiai vonatkozásai. PhD értekezés. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.
- Führer E. – Marosi Gy. – Juhász I. (2011):* Klímaváltozás egy lehetséges hatása az erdőgazdálkodásban – ökonómia ökológiai alapon. Kézirat, Sopron.
- Kovács I. (2011):* Emissziókereskedelem és erdőgazdálkodás. In: Lett B., Schiberna E., Horváth S., Puskás L., Stark M. (szerk.) Mészáros Károly Emlékkülés. Sopron, 2011.06.28. Konferencia kiadvány, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-015-8) pp. 37-54.
- Szép T. (2010):* Az erdőkárok hatása a fapiacra. Ausztria példáján keresztül. Erdészeti lapok, 2010. 145. évf. 9. sz. pp. 307-309.
- Szép T. (2010):* Az erdőkárok hatása a fapiacra. In: Lett B. et al. (szerk.) Mészáros Károly Emlékkülés, 2010. június 25. Konferencia kiadvány, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-9883-56-7) pp. 71-87.
- Lett B. (2014):* Amit a számok mutatnak a klíma- és fafajváltozásról – A változás lehetősége és hatása – EVG – Ökonómia. Kézirat, Sopron. TÁMOP Klímakutatás.
- Lett B. (2014):* Amit a számok mutatnak a klíma- és fafajváltozásról – Erdőterület. Kézirat, Sopron. TÁMOP Klímakutatás.
- Lett B. (2014):* Amit a számok mutatnak a klíma- és fafajváltozásról – Fatérfogat és fatermőképesség. Kézirat, Sopron. TÁMOP Klímakutatás.
- Schiberna E. (2014):* Klímaváltozással összefüggő erdőgazdálkodási kihívások. Kézirat, Sopron. TÁMOP Klímakutatás.

4.4. Természetközeli erdőgazdálkodás – innovatív eljárások

Az elmúlt évtizedben súlyossá váló természetközeli gazdálkodási, jogszabályi követelmény alig egyeztethető össze az előbb tárgyalt klímaváltozásra felkészülés elkerülhetetlen feladataival.

A természetközeli erdőgazdálkodás helyzetének rögzítésénél, fejlesztési lehetőségeinek elvárásakor az erdőállomány eredetét (az őshonos, hosszú vágáskorú keménylombos fafajok idős üzemosztályai sarjasok), az erdőgazdálkodási régiókat – erdészeti tájakat, illetve meghatározóan a fafajt szükséges figyelembe venni. A jövőbeni nagyfokú célállomány változások alapvetően a távlati szerkezeti összetételre irányulnak, a tíz éves körzeti üzemtervek már a konkrét állományi-gazdálkodási viszonyok realitását veszik figyelembe.

A folyamatos erdőborítás, a szálalás (jelenleg örökerdő elnevezés) faállományszerkezeti, fatermési kérdéseivel a terepi felmérések, az adatok feldolgozása, az összefüggések modellezése megkezdődött, illetve folyamatban van.

Alapvetően konszenzus alakult ki az innovatív üzemmódok, az újszerű erdőgazdálkodási eljárások ökonómiai modell számításában (erdőrész és erdőbirtok szemlélet).

A néhány év alatt alapvetően változó támogatási, illetve finanszírozási-kamat környezet alakulás nagyfokú önmérsékletre kötelez (a hosszú vágáskorú állományokra irányuló fafajcseréknél a természetes hozamokban is kieséshez, a fatérfogat-választék hiányokhoz vezet), a tartamosság alapelve sérül.

Szálaló és átalakító üzemmódú erdőállományok egyszerűsített felvétele Szombathely [Kutatási időszak: 2010] Megbízó: NymE ERFARET Kft. (Témavezető: Veperdi G.)

A GOP-1.1.2-08/1-2008-0004 projekt keretében megvalósuló „Természetközeli (természeteszerű) erdőgazdálkodás erdőrendezési - faterméstani, jogi, ökonómiai vonatkozásai” című részprojekt. [Kutatási időszak: 2009-2012] Megbízó: NKTH (Témafelelős: Lett B.)

A TÁMOP- 4.2.1.-B-09 azonosító számú projekt keretében „Szálaló és átalakító üzemmódú faállományok erdőrendezési, faterméstani, jogi és ökonómiai kérdései, a szálaló és átalakító üzemmód hatása a nagyvad élőhely-használatára és táplálkozására, a folyamatos erdőborítás termőhelyi feltételei, a talajok biodiverzitása” c. részprojekt (5. alprogram) [Kutatási időszak: 2010-2012] (Témavezető: Lett B., Schiberna E.)

A természetközeli erdőgazdálkodással kapcsolatos erdészeti támogatások igénybe vételét ösztönző és hátráltató tényezők feltárása [Kutatási időszak: 2013] Megbízó: NYME ERFARET Kft. (Témavezető: Schiberna E.)

Koloszár J. – Csepregi I. – Horváth T. (2007): Szálalási kísérlete a szentgyörgyvölgyi szálalóerdőben. Erdészeti lapok, 2007. 142. évf. 12. sz. pp. 397-398.

Nagy I. (2008): A természetvédelmi korlátozások erdőgazdálkodásra gyakorolt gazdasági-pénzügyi hatásai MEGOSZ Nagyrendezvény kiadványa, Sopron

Esztó K. (2008): Megalapozó faállomány-szerkezeti vizsgálatok előkészítése a Pilisi Parkerdő Zrt. Pilisszentkereszti Erdészetének területén tervezett szálaló erdőtümbben. Diplomadolgozat.

Solymos R. (2008): A természetközeli erdőgazdálkodás jellemzői, tervezése és megvalósítása. Magyar Tudomány, 2008, 169. évf. 7. sz. pp.885-864.

Holl K. (2009): Természetes felújítás és fafajpolitika az erdészetben (feketefenyvesek alatt megjelenő természetes újulatok vizsgálata). In: Stark M. (szerk.): Mészáros Károly Emlékkülés. Sopron, 2009.06.26. Konferencia kötet, NYME Erdővagyon-gazdálkodási Intézet, Sopron: pp. 29-44.

Juhász I. (2009): Természetvédelmi korlátozások ökonómiai hatása. Írásbeli doktori szigorlat.

Lett B. – Stark M. – Puskás L. – Nagy I. – Horváth S. – Horváth T. (szerk.) (2009): Múlt és jövő I. – Kisparaszti szálalás a Vendvidéken. Soproni Felsőoktatási Alapítvány, Sopron. (ISBN 978-963-06-7086-9) 222 p.

Székrenyes T. (2009): Cserések természetes felújítása a Balatonfelvidéken. Írásbeli doktori szigorlat.

Wágner M. – Holl K. – Székrenyes T. (2010): A Balaton-felvidéki pusztuló fekete fenyves állományok természetes felújulása lombos fafajokkal. In: Lett B. et al. (szerk.) Mészáros Károly Emlékkülés, 2010. június 25. Konferencia kiadvány, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-9883-56-7) pp.19-36.

Lett B. – Stark M. – Puskás L. – Nagy I. – Horváth S. – Horváth T. (szerk.) (2010): Múlt és jövő II. – „Tárvágásból szálalásba”. Szabó Vendel EV, Sopron. 206 p. (ISBN 978-963-06-9392-9)

Gyöngyössy P. (szerk.) (2012): Múlt és jövő IV.: Tartamosság, természetesség, társadalmi kontroll Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 243 p. (ISBN 978-963-334-081-3)

Lett B. – Schiberna E. (szerk.) (2012): Múlt és jövő III.: A folyamatos erdőborítás gazdálkodói szemmel. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. 103 p. (ISBN 978-963-334-085-1)

- Kapócs-Horváth Zs. (2012):* A folyamatos erdőborítás kialakítása érdekében történő állomány-átalakítás ökonómiai vonatkozásai Írásbeli doktori szigorlat.
- Schiberna E. – Lett B. – Juhász I. (2012):* A folyamatos erdőborítás ökonómiai értékelésének elvi kérdései. Erdészettudományi közlemények, ERTI Sárvár 2. évf. 1. szám: pp.7-19.
- Szekrényes T. (2012):* Erdővagyron szerkezet változásának vizsgálata, különös tekintettel a feketefenyő és cser fajok esetében a Balaton-felvidéken. PhD értekezés, Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.
- Csépányi P. (2013):* Az örökerdő elvek szerinti és a hagyományos bükkgazdálkodás ökonómiai elemzése és összehasonlítása Erdészettudományi Közlemények, 3. évf. 1. sz. : pp. 111–124.
- Bartha D. – Markovics T. – Puskás L. (szerk.) (2014):* A folyamatos erdőborítás gyakorlati megvalósításának tapasztalatai Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, 2014. 270 p. (Silva naturalis - A folyamatos erdőborítás elméleti alapjainak és gyakorlati megvalósításának sorozata; Vol. 4.) (ISBN 978-963-334-196-4)
- Bartha D. – Puskás L. (szerk.) (2014):* A folyamatos erdőborítás megvalósításának ökológiai, konzervációbiológiai, közjóléti és természetvédelmi szempontú vizsgálata. Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, Sopron : 316 p. (Silva naturalis - A folyamatos erdőborítás elméleti alapjainak és gyakorlati megvalósításának sorozata; Vol. 6.) (ISBN 978-963-334-208-4)
- Lett B. – Gál J. – Stark M. – Frank N. (2014):* A természetközeli erdővagyongazdálkodás fejlődése és lehetőségei. A 2014. május 19-23. között Sopronban megrendezett IUFRO Symposium konferencia kötetében megjelenő cikk kézírata.
- Lett B. – Gál J. – Stark M. – Frank N. (2014):* Development and Possibilities for Close-to-Nature Forest Resource Management in Hungary. In: Schiberna E., Stark M. (szerk.) Adaptation in Forest Management under Changing Framework Conditions: Proceedings of the IUFRO Symposium 19-23 May 2014, Sopron, Hungary. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron: 2014. (ISBN 978-615-80139-2-5) pp. 115-130.
- Veperdi G. – Lett B. – Jáger L. (2014):* Közjóléti, társadalmi és fenntarthatósági vonatkozások vizsgálata a Silva Naturalis projektben. In: Bartha Dénes, Puskás Lajos (szerk.) A folyamatos erdőborítás megvalósításának ökológiai, konzervációbiológiai, közjóléti és természetvédelmi szempontú vizsgálata. 316 p. Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, Sopron: pp. 233-250. (Silva naturalis - A folyamatos erdőborítás elméleti alapjainak és gyakorlati megvalósításának sorozata; Vol. 6.) (ISBN 978-963-334-208-4)
- Csépányi P. (2016):* Örökerdő-gazdálkodás ökonómiai sajátosságai bükkösökben és cseresekben a Pilisi Parkerdő Zrt-nél. Előadás kézirat, Sopron.

4.5. Energetikai és iparifa faültetvények

GOP-1.1.1.-11-2012-0084. „Új, kiugróan gyors növekedésű, minőségi törzsnevelő 'OBELISK' akác fajtajelöltek iparszerű vegetatív szaporítás–technológiájának és ültetvény–modelljének kidolgozása című projekt [2012-2015] (Témavezető: Schiberna E. , Jáger L.)

A klímaváltozás okozta szélsőséges termőhelyek kiszámítható energetikai hasznosítása kiemelkedő hozamú hazai fafajok új fajtaival (SOSKLIMA) NKFP-KF-20-0024/2007. sz. projekt [2007-2010] (Témavezető: Lett B.)

Részvétel a SOMOGYFA projektben (NymE–EMK–EMEVI) [2012] (*Intézeti támafelölös: Schiberna E.*)

GOP-1.1.1-08/1-2008-64) pályázat címe: "Fás szárú megújuló növényi energiaforrások üzemi termelésbe vonása kedvezőtlen adottságú termöhelyeken" (SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt. és Nyugat-magyarországi Egyetem)

GOP-1.1.1.-11-2012-0084. szú projekt Új, kiugróan gyors növekedésú, minőségi törzsnevelő 'OBELISK' akác fajtajelöltek iparszerű vegetatív szaporítás–technológiájának és ültetvény–modelljének kidolgozása című projekt [2012-2015] (*Témavezetö: Schiberna E., Jáger L.*)

Erdös L. (2008): Ültetvényerdök szerepe a távlati földhasználatban. In: I. Erdész–közgazdász Találkozó – Mészáros Károly emlékülés. Sopron, 2008. június 26–27. Konferencia kiadvány. ERFARET, Sopron. pp. 97-109.

Barkóczi Zs. (2009): Dendromassza alapú decentralizált energiatermelés alapanyag–bázisának tervezése. PhD értekezés. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.

Barkóczi Zs. – Horváth S. (2010): Untersuchung neuer schnellwachsender Energieplantagen unter extremen Bodenbedingungen – Ein Pilotprojekt mit Salix alba 'Express'. 43. Forstökonomisches Kolloquium - Reinhausen bei Göttingen, 22.09.2010. pp. 1-14.

Lett B. – Schiberna E. – Veperdi G. – Szabó M.J. – Horváth T. – Horváth S. – Holl K. – Ujvári P. – Wu P-L. (2010): Studying the Wood Production of Arborescent Plantations Planted for Energetic Purposes in the Framework of the SOSKLIMA Project. In: Palocz-Andresen M., Németh, R., Szalay, D. (szerk.) Támop-Humboldt Colleg for Environment and Climate Protection 2009. December 3 and 2010. October 21 in Sopron University of West Hungary: Proceedings of the Conference „Protection of the Environment and the Climate”. 283 p. Nyugat-Magyarországi Egyetem Sopron. (ISBN 978-963-334-020-2)

Lett B. – Varga Sz. – Schiberna E. – Horváth S. (szerk.) (2010): Az „SOS-Klíma” Projekt eredményei.: „A klímaváltozás okozta szélsőséges termöhelyek kiszámítható energetikai hasznosítása kiemelkedő hozamú hazai fafajok új fajtaival” című 2008–2010 időszakban megvalósított pályázati projekt záró konferencia előadásai. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-9883-74-1) 94 p.

Szabó M.J. – Horváth T. – Horváth S. – Holl K. – Ujvári P. (2010): Fásszárú energetikai ültetvények fatermésének vizsgálata a SOSKLÍMA projektben. In: Lett B. et al. (szerk.) Mészáros Károly Emlékülés, 2010. június 26. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron: pp. 61-70.

Németh J. – Pogrányi K. – Pataki B. – Benke A. – Hudoba Z. – Bach I. – Horváth S. (2016): Ültetvény létesítési és szaporítóanyag termesztési rendszer kidolgozása nyár és fűz ültetvények energiamérlegét jelentősen javító, új, fektetett dugványozási technológiával – projektzárás a Silvanus Konzorciumnál. In: Lett B., Stark M., Horváth S. (szerk.) (2015). Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2016. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron: pp. 83-90. (ISBN 978-963-334-288-6; ISBN online: 78-963-334-289-3)

4.6. Differenciált erdővagyon-gazdálkodási kiadvány

Az erdővagyon-gazdálkodás témához írt „Amit a számok mutatnak – Differenciált erdővagyon-gazdálkodás” című kiadványt most mutathatom meg a szakközönségnek.

Az internetről letölthető tanulmány

- az erdővagyon (faállomány) természeti területi felosztása, jellemzői mellett,
- az erdővagyon-gazdálkodás területi beosztásának társadalmi szempontjait és
- az erdővagyon-gazdálkodási teljesítményeket is tárgyalja

Szabó G. (2008): A fafajpolitika alakulása Magyarországon a XX. század elejétől napjainkig. Doktori szigorlat. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.

Lett B. – Holl K. (2010): Regionális erdőgazdálkodás. In: Lett B. et al. (szerk.) Mészáros Károly Emlékülés, 2010. június 25. MTA VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság. NymE Kiadó, Sopron. 113-125 p.

Lett B. (2010): Regionális erdőgazdálkodás, üzemméret. Előadás kézirat. XXXVIII. FAGOSZ Faipari és Fakereskedelmi Konferencia. Siófok.

Lett B. – Schiberna E. – Horváth S. – Szabó G. (2011): Az erdőtelepítések szervezeti és pénzügyi háttere a nyugat-dunántúli régióban, az erdőtelepítések akadályozó tényezői, motivációk. Előadás kézirat, Sopron.

Békési P. (2012): A természetvédelmi intézkedések középtávú hatásai a Közép-tiszai hullámtéri erdőkkel való gazdálkodásra. Az erdőgazdálkodás foglalkoztatási modellje. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés, Sopron, 2012. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 43-54.

Lett B. (2014): A természetközeli erdővagyon-gazdálkodás regionális sajátosságai. Előadás kézirat. Mészáros Károly Emlékülés – IV. Erdész-ökonómus Találkozó 2014.06.13.

Lett B. (2017): A differenciált erdővagyon-gazdálkodás nehézségei a körzeti erdőtervezésben, a Sopron-Fertőmellék Erdőterv példáján. Kézirat, Sopron.

Lett B. – Stark M. (2017): Amit a számok mutatnak – Differenciált erdővagyon-gazdálkodás. Erdővagyon-gazdálkodási közlemények 7. Soproni Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-359-076-8) 244 p.

5. Az erdészet és a társadalom kapcsolata

Az erdészek és a társadalom kapcsolatát a megváltozott társadalmi-gazdasági rendszerben az elmúlt évtizedekben többször felmérték, kommunikációs javaslatok is születtek.

Az erdészek imázsa nem javult, de lényegében idáig csak újabb felmérésekig, az állapot leírások megerősítéséig, esetleg gyenge javaslatokig (a „Mi Erdőnk”-ig) jutottunk. Az erdészet és a társadalom között jelentős elvárás-rés tátong.

A felnőttek után az ifjúság, a diákok és innen a pedagógusokhoz fordulás már megtörtént az ezredfordulón.

Párhuzamosan megindult és megerősödött az erdei iskola, majd az erdészeti erdei iskola mozgalom.

Az oktatóknál a környezet-termesztismeret tanárokkal vettük fel a kapcsolatot, és a pedagógusok adták és adják azóta is a módszertant.

A folyamat szélesedett, a doktorképzésben külön Környezet-természet pedagógiai alprogram indult. Az egyetemi, főiskolai képzésben a mérnök és a pedagógus találkozása, további együttes gondolkodása biztosított.

5.1. Az erdészet szerepe a vidékfejlesztésben, foglalkoztatásban

Hegedűs Attila (2007): A nem-fa erdei termékek és szolgáltatások hasznosítása és marketingje. PhD értekezés. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron.

Horváth S. (2007): Az erdőgazdálkodásban előforduló munkabalesetek és megelőzésük lehetőségeinek gazdasági szempontú vizsgálata. MTA VEAB Publikációs pályázat II. helyezés, Veszprém.

Horváth S. – Szabó G. (2007): Az erdőtelepítési kedv élénkülésének részletes vizsgálata és kihatásai a magyar erdőgazdálkodásra. II. Pannon Gazdaságtudományi Konferencia kiadványa. Pannon Egyetem, Veszprém. (ISBN 978-963-9696-29-7) p. 63.

Lett B. – Schiberna E. – Horváth S. – Szabó G. (2007): Erdőtelepítések és szabályozás-változás az európai uniós csatlakozást követően. Erdészeti Tudományos Konferencia. Konferencia kiadvány, Sopron.

Lett B. – Schiberna E. – Horváth S. – Szabó G. (2007): Az erdőtelepítések ökonómiai és szervezeti hátterének vizsgálata az Alföldön 2004-2007 között. Alföldi Erdőkért Egyesület Kutatói Nap. Konferencia kiadvány Szeged.

Horváth S. (szerk.) (2008): Dől a Fa! Erdészeti Munkaügyi Közlemények I. szám. EVGI, Sopron. ISSN: 1789-6096

Lett B. – Horváth S. – Schiberna E. – Szabó G. (2008): Az erdőtelepítések szervezeti és pénzügyi háttere, motivációi és akadályozó tényezői. MEGOSZ Országos Nap, Sopron, 2008. szeptember 13.

Horváth S. (2010): Az erdészeti munkaerőpiac helyzete, és várható változásai a vállalkozásoknál. Munkavédelem az erdőgazdálkodásban Konferencia, Alföldi Erdőkért Egyesület Műszaki Szakbizottság, Pilis: pp. 1-12.

Lett B. – Schiberna E. – Horváth S. – Szentesi L. – Holl K. (2010): Az 50 ha fölötti erdőgazdálkodók körében végzett munkaügyi, munkaszervezési és gépbeszerzési felmérés eredményei In: Lett B., Schiberna E., Horváth S., Puskás L., Stark M. (szerk.) Mészáros Károly Emlékkülés. 2010.06.25 Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron: pp. 95-112.

Lett B. – Schiberna E. – Stark M. – Horváth S. (2011): Az erdőmérnökök foglalkoztatási helyzete és karrierlehetőségei. Erdészeti lapok, 146. évf. 7-8. sz. pp. 230-231.

Ali T. G. (2012): Az Erdőtelepítés szerepe Magyarország erdészeti politikájában. Írásbeli doktori szigorlat.

Holl K. (2012): Az erdészeti politika és az erdőterület növelés kölcsönhatása 1990-től. Írásbeli doktori szigorlat.

Nagy J. (2012): A vidékfejlesztési programok kialakulása, az erdészeti ágazat helye a vidékfejlesztésben. Írásbeli doktori szigorlat.

Horváth K. (2012): Finanszírozási lehetőségek a természetvédelem számára. In: Stark M. (szerk.): A természetközeli gazdálkodás szerepe a vidékfejlesztésben. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron: (ISBN 978-963-334-089-9) pp. 5-19.

- Stark M. (Szerk.) (2012):* A természetközeli gazdálkodás szerepe a vidékfejlesztésben. Készült a TÁMOP-4.2.1.B-09/1/KONV-2010-0006 projekt keretében az MTA VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság 2011. november 25-i ülésén elhangzott előadások alapját képező tanulmányokból. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-089-9) 74 p.
- Schiberna E. –, Lett B. – Stark M. –, Horváth S. –, Andrési D. (2012):* Qualifikations- und Altersstruktur der forstlich Arbeitskraftspotenzial in Ungarn, Eine Studie zum Thema: forstliche Arbeitskraft heute und in der Zukunft. Poszter, Freising
- Horváth S. – Andrési D. (2012):* Az erdőgazdálkodás foglalkoztatási modellje. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékkülés, Sopron, 2012. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 73-88.
- Barkóczy Zs. – Horváth S. (2012):* Közintézmények fűtési rendszerének megújuló energiahasznosítással történő fejlesztési koncepciója az Alpokalja-Ikvamente Leader Egyesület tervezési területén. Tanulmány, Fertőd Város Önkormányzata megrendelésére az ALPOKALJA-Ikvamente Leader egyesület és az ÚMVP közös támogatásában. 90 p.

5.2. Az erdő, az erdőgazdálkodás szerepe a közjólétben – erdei turisztika

Szemléletformálással a fa-alapú termékek és az erdei környezet fenntartható használatáért [A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok – szemléletformálás, informálás, képzés –KEOP 2009-6.1.0/B projekt, 2009-2010] (Témavezető: Schiberna E.)

- Lett B. – Pájer J. – Puskás L. – Stark M. – Hartl É. – Horváth S. (2009):* A természeti értékek létezési értékének felbecslése kollektív szakértői véleményezéssel
- Gálné K.M. – Holl K. – Horváth K. – Horváth Zs. –, Nagy G.M. (2010):* The forest and the wood in service of sustainable development. In: Egyed A.B., Kúti Zs. (szerk.) Meddig lesz még Föld Napja? – Doktoranduszok I. Környezettudományi konferenciája. Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest. (ISBN 978-963-87569-8-5) 41 p.
- Nagy G.M. – Héjj B. (2010):* A lakosság életminőség indexe, mint környezetértékelési szempont. In: Füzesi I., Béres Cs., Merk I., Borzsák I. (szerk.) Nyugat-Dunántúl környezeti állapota: Helyzetkép és kihívások. Konferencia. Nyugat-magyarországi Egyetem, Szombathely: pp. 116-122.
- Nagy G.M. – Héjj B. (2011):* A lakosság életminőség indexe, mint környezetértékelési szempont. In: Borzsák I. (szerk.) Nyugat-Dunántúl környezeti állapota - Helyzetkép és kihívások. NymE, Szombathely. (ISBN 978-963-334-004-2) p. 50.
- Nagy G.M. – Héjj B. (2011):* Function relationships between forest use and welfare. 43. Forstökonomisches Kolloquium, Sopron, 2011.
- Nagy G.M. – Héjj B. (2011):* Multiple forest use: Impact of forest tourism on students' behaviour in Sopron-mountain of Hungary. In: Moehring, B., Peyron, J-L., Strin, L.Z. (szerk.) Multiple forest outputs: Silviculture, accounting and Managerial economics. 37 p. Konferencia helye, ideje: Viterbo, Olaszország, Viterbo: p. 17.
- Nagy G.M. – Héjj B. – Lett B. – Stark M. (2011):* Környezettudatosság mérése a soproni középiskolások körében Erdőpedagógiától a környezetpedagógiáig Nemzetközi Tudományos Konferencia, Győr.

- Horváth Zs. – Nagy G.M. (2011):* Felsőoktatásban résztvevők klímaváltozással kapcsolatos érzékenysége és ismeretei. In: Egyed A., Kúti Zs. (szerk.) II. Conference of PhD Students on Environmental Studies 'Change of the environmental quality in Hungary and in the EU'. Konferencia. Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest. (ISBN 978-963-87569-9-2) pp. 58-59.
- Horváth K. (2012):* Társadalmi igények az ökoszisztéma szolgáltatásokkal szemben. Írásbeli doktori szigorlat.
- Kapócs-Horváth Zs. – Héjj B. – Lett B. – Stark M. – Schiberna E. (2012):* A társadalom erdőkkel kapcsolatos véleményének vizsgálata. In: Lett B., Schiberna E. (szerk.) Múlt és jövő III.: A folyamatos erdőborítás gazdálkodói szemmel. 103 p. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-085-1) pp. 84-92.
- Nagy G. M. (2012):* Környezetértékelési megoldások életminőség értékelési rendszerekben. Írásbeli doktori szigorlat.
- Nagy G.M. (2012):* A multi-funkciós erdőkép kialakítása az erdőpedagógiai tanulás szervezése során. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékkülés, Sopron, 2012. június 26. Konferenciakötet, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-058-5) pp.167-176.
- Nagy G.M. – Héjj B. (2012):* A soproni "városi" erdők terhelésvizsgálatai In: Fazekas István, Szabó Valéria (szerk.) A környezettudatos települések felé: III. Települési Környezet Konferencia Debrecen, 2012.11.22-2012.11.23. 287 p. Meridián Alapítvány, Debrecen (ISBN 978-963-08-5294-4) pp. 222-227.
- Nagy G.M. – Héjj B. (2012):* Erdei közösségi terek értékelése egyes települési zöldfelületekben betöltött környezetgazdasági szerepük alapján. In: Balázs P., Konkoly-Gyuró É. (szerk.) V. Magyar Tájökológiai Konferencia, Sopron, 2012.08.30-2012.09.01. Absztrakt kötet. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-075-2) p. 44.
- Nagy G.M – Héjj B. (2012):* A soproni „városi erdők” terhelésvizsgálatai. In: Fazekas I. (szerk.): III. Települési Környezet Konferencia, Debrecen, 2012. nov. 22-23. (ISBN 978-963-08-5294-4) pp. 222-227.
- Nagy G.M. – Puskás L. (2012):* A soproni parkerdő turisztikai terheltségének vizsgálata, vonzerőleltár készítés tematikája. In: Lakatos F., Szabó Z. (szerk.) Kari Tudományos Konferencia, Sopron, 2011.10.05: Konferencia kiadvány, 315 p.: Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Sopron: (ISBN 978-963-334-041-7) p. 63.
- Nagy G.M – Héjj B. (2013):* Erdei közösségi terek értékelése. In: Konkoly-Gyuró É. – Tirászi Á. – Nagy G.M. (szerk.): Tájtudomány tájtervezés, V. Magyar Tájökológiai Konferencia. Konferencia kiadvány, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-102-5) pp. 271-279.
- Folcz Á. – Schiberna E. – Mogyorósiné Keserű L. (2013):* A magyar fogyasztói társadalom erdőkkel kapcsolatos igényei és annak gazdasági hatásai. In: Troján Sz., Teschner G. (szerk.) Hensch Árpád nyomdokain - A Gazdálkodásban publikált PhD hallgatók és kutatók III. Országos Tudományos Konferenciája.
- Nagy G.M. (2016):* A kőszegi Dr. Nagy László Gyógyepedagógiai Intézmény kertjének környezeti és társadalmi konfliktusai. – In: Lett B.– Stark M. – Horváth S. (szerk.) (2015). Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére 2016. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-288-6; ISBN online: 78-963-334-289-3) pp. 61-68.

5.3. Erdészeti erdei iskolák, erdészeti erdei programok

Szemléletformálással a fa-alapú termékek és az erdei környezet fenntartható használatáért [A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok – szemléletformálás, informálás, képzés –KEOP 2009-6.1.0/B projekt, 2009-2010] (Témavezető: Schiberna E.)

Hartl É. (2007): Madarak és Fák Napja a XX. század első felében Magyarországon (1906-1944) ERFARET, Sopron.

Hartl Éva (2008): Környezetünk az erdő – pedagógus továbbképzés környezettudatos nevelésben betöltött szerepe és hatékonysága. PhD értekezés. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron.

Molnár Katalin (2009): Az erdő mint rekreációs helyszín – Erdészeti és vadgazdálkodási ismeretek fiatal felnőtt, gyermeket nevelő családok körében. PhD értekezés. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron.

Varga T. (2010): Az állami erdőgazdálkodás közönségkapcsolatának vizsgálata a parkerdőkön és az erdészeti erdei iskolákon keresztül. PhD értekezés. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.

Holl K. – Schiberna E. (2010): Kíváncsiak kalauza erdőkről és fákról Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem. (ISBN978-963-9883-60-4)

Horváth K. – Schiberna E. (2010): Bogi és Balázs barangolása: erdőről, fáról szóló foglalkoztató füzet óvodások számára. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron. (ISBN 978-963-9883-57-4) 24 p.

Horváth K. – Schiberna E. (2010): Fűrész füzet erdőről és fáról. Foglalkoztató füzet kisiskolások számára. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron. (ISBN 978-963-9883-59-8) 24 p.

Horváth K. (2012): Foglalkoztató füzetek szerepe a környezettudatos attitűd formálásában. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés, Sopron, 2012. június 26. Konferenciakötet, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 91-98.

Horváth T. (2012): A környezeti nevelés értékközvetítő lehetősége a digitális világban. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés, Sopron, 2012. június 26. Konferenciakötet, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 99-108.

Kapócs-Horváth Zs. (2012): „Zöld egyetem zöld óvodája” Erdőpedagógia és környezeti nevelés a Nyugat-magyarországi Egyetem Lewinszky Anna Gyakorló Óvodában. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés, Sopron, 2012. június 26. Konferenciakötet, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 73-88.

Nagy G. M. (2012): A multi-funkciós erdőkép kialakítása az erdőpedagógiai tanulás szervezése során. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés, Sopron, 2012. június 26. Konferenciakötet, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 167-176.

Kollarics T. (2015): A tanösvények szerepe a környezeti szemléletformálásban-tervezés, hatékonyságvizsgálat és módszertani vonatkozások" PhD értekezés Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.

Nagy G. M. (2015): Erdei közösségi terek fejlesztése és életminőségre gyakorolt hatása. PhD értekezés. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.

5.4. Erdőpedagógiai képzés és továbbképzés

Pedagógus továbbképzés tartása az AUDI Hungária Motor Kft megbízásából [2012]
(Témavezető: Horváth T.)

Stark M. (2009): Az erdő, az erdőgazdálkodás megítélése a tankönyvekben. In: Lőrinczi I. (szerk.): XII. Apáczai-Napok Nemzetközi Tudományos Konferencia 2008. A reneszánsz értékei, az értékek reneszánsza. Tanulmánykötet, NYME Apáczai Csere János Kar, Győr (ISBN 978-963-9883-42-0) pp. 74-82.

Hartl É. (2009): „Környezetünk az erdő” pedagógus továbbképzés és hatékonysága. In: Lőrinczi I. (szerk.): XII. Apáczai-Napok Nemzetközi Tudományos Konferencia 2008. A reneszánsz értékei, az értékek reneszánsza. Tanulmánykötet, NYME Apáczai Csere János Kar, Győr (ISBN 978-963-9883-42-0) pp. 83-92.

Hartl É. (2009): Az erdészek oldaláról kezdeményezett pedagógus továbbképzés, mint az ismeretközvetítés, szemléletformálás, kommunikáció és kapcsolatépítés hatékony útja. In: Stark M. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés. Sopron, 2009.06.26. Konferencia kötet, NYME Erdővagyon-gazdálkodási Intézet, Sopron: pp. 69-76.

Molnár K. (2009): Gyermeket nevelő családok erdővel kapcsolatos ismeretei. In: Stark M. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés. Sopron, 2009.06.26. Konferencia kötet, NYME Erdővagyon-gazdálkodási Intézet, Sopron : pp. 77-96.

Bögöti G. (2011): A középfokú vadgazdálkodási szakképzés helyzetének vizsgálata és minőségi fejlesztésének koncepciója. In: Lett B., Schiberna E., Horváth S., Puskás L., Stark M. (szerk.) Mészáros Károly Emlékülés. Sopron, 2011.06.28. Konferencia kiadvány, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron. (ISBN 978-963-334-015-8) pp. 119-130.

Schiberna E. – Stark M. (2011): Erdőpedagógia az erdészeti felsőoktatásban. In: Kováts-Németh M. (szerk.): Együtt a környezetért. Palatia Nyomda és Kiadó Kft., Debrecen (ISBN 978-963-7692-35-2) pp. 203-220.

Nagy G.M. (2012): A multi-funkciós erdőkép kialakítása az erdőpedagógiai tanulás szervezése során középiskolás korosztályban. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés. Sopron, 2012.06.26. Konferencia kötet, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 167-176.

Szabó Zs. (2012): Az erdőpedagógia erdészeti politikai és környezetszociológiai vonatkozásai. In: Lett B. et al. (szerk.): Mészáros Károly Emlékülés, Sopron, 2012.06.26. Konferenciakötet, Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-058-5) pp. 73-88.

Szabó Zs. – Schiberna E. – Stark M. – Hartl É. (2013): Az erdőpedagógia erdészeti politikai szerepe. In: Konkoly-Gyuró É, Tirászi Á, Nagy G.M. (szerk.) Tájéztudomány - Tájtervezés. V. Magyar Tájökológiai Konferencia: Konferencia kiadvány. 287 p. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron (ISBN 978-963-334-102-5) pp 271-279.

A visszatekintés az elmúlt tíz évben a Mészáros Károly úton megtettek véget ért, ez már a jelen.

Jó szerencsét! Üdv az erdésznek! Erdővel, fával a holnapért!